להכי איצטריך לא ימצא. משום דבעלמא נמי כממון דמי לאיצטריך קרא למימר דגבי ממון מיהא מתסר: **הואיל וכי איתיה חדר.** הוא גופיה למריה בעיניה וזה עדיין לא נאכל וכי אמרה ר' שמעון להתוא היכא דאיכא בעין כגון גבי קדשים שהיו הבעלים מייבין באחריותן אמר רבי שמעון אף על פי שאין כפל להקדש דכתיב לרעהו ולא להקדש הכא מייב דכיון דזה מייב באחריותן לרעהו קריינא ביה דהא גרס לו להתחייב ממון: **ארנונא.** המלך טוטל עישור מן הבהמה ומן הבכורה: **חייבת בבכורה.** דקיימא לן [7]כל שיד נכרי באמצע פטורה מן הבכורה שנאמר (במדבר ג)[8] לי כל בכור בישראל אבל לא באחרים ועדר זה שעישורו של מלך בתוכו חייבת בבכורה לתת לכהן הבכורות שלהם או לא: **דמצי מסלק ליה.** לנכרי במעות: **לא תיבעי לן.** כיון דאמרי לא זכה נכרי בהן ודיינו איינו קבוע בהן יותר ממעות איכא למימר לא יתן לו בהמות אלא מעות: **ואע"ג דמצי מסלק ליה.** דכל כמה דלא סלקיה ידו שייכא בבהמות: **עיסת ארנונא חייבת.** ואע"ג דעיסת נכרי פטורה ואוכל ישראל בלא חלה דהא עריסותיכם כתיב זו חייבת דלית לה קלא והרואה אומר שלו היא ואוכלה בלא חלה אבל בבהמה אית לה קלא: והדתניא חייבת בעיסה הוא דתניא: **אין זקוק לבער.** לא הזקיקוהו להוציא את הנכרי מן הבית כדאמרן אבל אתה רואה של אחרים: **הפקידו אצלו.** וקבל עליה אחריות כדמפרש ואזיל זקוק לבער: **יחד לו בית.** כלומר לא קיבלו עליו אלא אמר ליה סרי הבית לפניך הגח באחת מן הזויות אין זקוק לבער: **מאי קאמר.** היכי יליף מלא ימצא: **לעולם אסיפא.** ולא ימצא משמע המצוי בידך לבל חפצך הייט דקבל עליה אחריות דהוי כדידיה: **אף במקום שאמרו להשכיר.** כפ"ק דע"ז תנן אין משכירין בתים לנכרים בארץ ישראל אבל בסוריא משכירין וכל שכן בחולה לארץ ואף במקום שהתירו להשכיר לא לבית דירה התירו אלא להעמיד בו בהמות ועצים ולא שידור הוא בה: **שאין מצוי בידך.** שהרי אותה זויה מסורה לנכרי: **כופה עליו את הכלי.** דהא לא חזי לטלטולי ואפיקי ומייהו בכל ירלה לא עבר דהא בטליה בליביה מאתמול כדאמרינן לקמן הבודק צריך שיבטל בלבו אלא משום שלא ישכח ויאכלנו צריך כפיית כלי: **מיבדל בדילי מינה.** אפילו בחול למוד הוא לפרוש ממנו: **חמצו של נכרי.** המופקד אצלו ולא קיבל עליו אחריות דמותר לשהותו: **עושה לו מחיצה.** בארבעה עשר משום היכר שלא ישכח ויאכלנו ולא סגי ליה בכפיית כלי כל שבעה שהכלי ניטל לגורך ומיהו ההוא דלעיל לא אפשר ליה במתילה ומשום חד יומא סגי ליה בכפיית כלי ובלילה יבערנו: **המפרש.** מן היבשה ליס: **בשיירא.** למקום רחוק: **קודם שלשים יום.** לפסח ולקמן מפרש כנגד שטולין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ומאז חל עליו להיזהר בערבי הפסח: **דעתו לחזור.** בימי הפסח: **אפילו מראש השנה נמי.** דכי הדר ביה בימי הפסח עבר עליה והרי שעתה לאו בכשותיה היא דליבטליה שהרי איסור הנאה הוא ואינו שלו וכשרלאו עובר עליה: **אוצר.** שהכנים שם תבואה ותחתיה ממך ומאריגון לקמן[9] ממך שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער: **תוך שלשים זקוק לבער.** דלכתחלה לא זהו ביעורו: **קודם שלשים.** לא חלה חובת ביעור עליו וכי מטי ההיא שעתא לא מחוייב כדאמרן דהא נפלה עליו מפולת:

שהרי

הרבן המפרש בים או היוצא בשיירא תוך שלשים יום זקוק לבער (לאחרי כן יבער) קודם שלשים יום אין זקוק לבער בר"א בשאין דעתו לחזור אבל בשדעתו לחזור אפ' מתחלת השנה חייב לבער וכן דין הערשה את ביתו ארצו תוך שלשים יום זקוק לבער קודם שלשים יום אין זקוק לבער בכמה דברים אמורים בשאין דעתו לחזור קודם הפסח אבל דעתו לפנותו חייב לבער: **והני** שלשים יום מאי עבידתייהו דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום

התם דמצי מסלק ליה. הכ' ר"י דבפ' איזהו נשך (ב"מ דף ע: ושם) אמר דהמקבל לאן ברזל מן הנכרי הולדות פטורים מן הבכורה אף על גב דמצי מסלק ליה לנכרי בזוזי כדאמר התם כיון דאלו בעי נכרי זוזי ולא משכח שקול בהמה ותי' ר"י דשאני התם [10]שמתחלה היתה הבהמה של נכרי וכיון דאי בעי זוזי ולא משכח שקיל בהמה לא נפקא מרשותיה אבל כשהבהמה של ישראל ומצי מסלק ליה לנכרי בזוזי לא נכנסה לרשותו:

בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה אע"ג דמצי מסלק ליה. והא דתניא חייבת פ"ה דגבי עיסה תניא וק' לרשב"ל דהא גבי בהמה תניא בהדיא בתוספתא [11]דחייבת בבכורה וכן גבי עיסה תניא[12] עיסת ארנונא חייבת בחלה אע"ג דלא מצי מסלק ליה ואית ספרים דגרסי בהמת ארנונא פטורה והוא דלא מצי מסלק ליה ולפי זה מתייסבות שתי הברייתות: **יחד לו בית.** פ"ה דלא קיבל עליו אחריות אלא אמר ליה הרי הבית לפניך וק' לר"י מאי איריא יחד אפילו לא יחד נמי והכי נמי מסיק בסמוך למימר דשכירות קניא ופר"ת דאפילו באחריות מייירי ומשום הכי מפיק מלא ימצא דלא תשיב מצוי כיון שיחד לו בית ורב פפא אית ליה מסברא כיון שיחד לו בית הוי כאלו קיבל עליו אחריות על חמצו של נכרי בביתו של נכרי[13]: **כופה** עליו כלי. אע"ג דאיכא למ"ד בפ' כירה (שבת מג.) אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל איכא לאוקמי בלריך למקומו אי נמי הכא שרי משום דילמא אתי למיכליה: שנאמר

היינו דאיצטריך לא ימצא אלא למאן דאמר כממון דמי לא ימצא למה לי איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכי איתיה הדר בעיניה לאו ברשותיה קאי קמשמע לן בעו מיניה מרבא בהמת ארנונא חייבת בבכורה או אין חייבת בבכורה כל היכא דמצי מסלק ליה בזוזי לא קא מיבעיא לן דחייב כי קא מיבעיא לן היכא דלא מצי מסלק ליה בזוזי מאי אמר להו פטורה והתניא חייבת התם דמצי מסלק ליה איכא דאמרי אמר רבא [14]בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה ואע"ג דמצי מסלק ליה [15]עיסת ארנונא חייבת בחלה ואע"ג דלא מצי מסלק ליה מאי טעמא בהמה אית לה קלא עיסה לית לה קלא: תנו רבנן [16]נכרי שנכנס לחצירו של ישראל ובציקו בידו אין זקוק לבער הפקידו אצלו זקוק לבער יחד לו בית אין זקוק לבער שנא' [17]לא ימצא מאי קאמר אמר רב פפא אריש קאי והכי קאמר הפקידו אצלו זקוק לבער שנאמר לא ימצא רב אשי אמר לעולם אסיפא קאי והכי קאמר יחד לו בית אין זקוק לבער שנאמר לא ימצא בבתיכם והא לאו דידיה הוא דנכרי כי קא מעייל לביתא דנפשיה קא מעייל למימרא דשכירות קניא [18]והתנן אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני [19]שמכניסין לתוכו ע"ג ואי סלקא דעתך דשכירות קניא כי קא מעייל לביתיה דנפשיה קא מעייל שאני הכא דאפקיה רחמנא בלשון לא ימצא מי שמצוי בידך יצא זה שאינו מצוי בידך אמר רב יהודה אמר רב [20]המוצא חמץ בביתו ביום טוב [21]כופה עליו את הכלי אמר רבא אם של הקדש הוא אינו צריך מאי טעמא מיבדל בדילי מיניה ואמר רב יהודה אמר רב [22]חמצו של נכרי עושה לו מחיצה עשרה טפחים משום היכר ואם היכר הוא אינו צריך מאי טעמא מיבדל בדילי אינשי מיניה ואמר רב יהודה אמר רב [23]המפרש והיוצא בשיירא קודם שלשים יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער אמר אביי הא דאמרת תוך שלשים יום זקוק לבער לא אמרן אלא שדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור אין זקוק לבער אמר ליה רבא ואי דעתו לחזור אפילו מראש השנה נמי אלא אמר רבא [24]הא דאמרת קודם שלשים יום אין זקוק לבער לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור אבל דעתו לחזור אפילו מראש השנה זקוק לבער ואוזדא רבא לטעמיה דאמר רבא [25]העושה ביתו אוצר קודם שלשים יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער וקודם שלשים נמי לא אמרן אלא שאין דעתו לפנותו אבל דעתו לפנותו אפילו קודם שלשים יום נמי זקוק לבער הני שלשים יום מאי עבידתייהו [26]כדתניא [27]שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ר' שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות מאי טעמא דתנא קמא שהרי

מסורת השס"ם

גמ' ה)[תוספתא פ"כ] ב)ע"ז כה. וטו. ג)[ל"ל שמכניס] ד)[עי' תוספות כתובות ז. ד"ה מתוך] ה) [תוספתא פ"ה] ו)מגילה כט: מנחות יב: ע"ז ה: [ר"ה ז. כתובות נח. תוספתא מגילה פ"ג] **רש"י** ז)[נכתובות כ.] ח)[ב. **תוס'** ט)[כתובות פ"כ] י)תוספתא דחלה פ"ה יא)[ועי' תוס' ב"מ פח: ד"ה וכפל]

גליון הש"ס

גמ' בהמת ארנונא. עיין מדרש סב ע"ב בר"ן ד"ה והלך זו ארנונא: **תוס' ד"ה התם.** שמתחלה היתה הבהמה. עי' ב"ב ב ע"א תוד"ה קסבר:

תורה אור

גמ' אז שִׁבְעַת יָמִים שְׁאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל מְחֻמָּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:

(שמות יב. יט)

רש"י בז) כִּי לִי כָּל בְּכוֹר בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי לִי כָל בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה לִי יִהְיוּ אֲנִי יְיָ:

(במדבר ג. יג)

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ד מהל' מעשה הקרבן הלכה ח סמג עשין מה עטיש"ע יו"ד סי' שכ סעיף ה: **כט** ב מיי' פ"ו מהלכות מיסורים הל' ט סמג עשין קמח עטיש"ע יו"ד סי' של סעיף ג: ל ג ד מיי' פ"ד מהל' מתנות ומתנות הלכה כ עטיש"ע אה"ע סימן מח סעיף ג:

לא ה מיי' פ"ו מהלכות עדות הל' ד סמג לאוין מח עטיש"ע יו"ד סי' קנה סעיף י:

לב ו מיי' פ"ב מהלכות מתנות ומתנות הלכה ח סמג לאוין עט עטיש"ע אה"ע סי' תמז סעיף ג:

לג ז מיי' פ"ד שם הל' כ סמג שם עטיש"ע אה"ע סי' תמ סעיף כ:

לד ח ט י מיי' פ"ב שם הלכה יט סמג שם עטיש"ע אה"ע סימן תלז סעיף ג כ:

לה כ עוד ש"ע אה"ע סי' תמט סעיף ג:

פניני רש"י

לא לבית דירה אמרו. ...שיזור בו העכבר כוכבים...

(ע"ז טו. ד"ה לף כמקום)

רבינו חננאל

בהמת ארנונא. פי' בהמה שיש בה שותפות לנכרי פטורה מן הבכורה דבהדיא קרינ כל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה ואע"ג דמצי מסלק ליה לנכרי בדמי מ"מ בהמה אית לה קלא כלומר דהאי בהמה דנכרי היא ולא אתו למימר דישראל היא וקא אכיל בוכרי אבל עיסת ארנונא אע"ג דלא מצי מסלק ליה לנכרי מיהא חייבת בחלה

דהא לית לה קלא:

תי"ר נכרי שנכנס לחצרו של ישראל ובצק בידו אין זקוק ישראל להוציאו מידו של נכרי ולבערו הפקידו אצלו חייב לבער אלא אם יחד ליה בית ולאו ברשותיה דישראל קאי:

למימרא דשכירות קניא והתנן בע"ז סוף פ"ק אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכניס לתוכו עבודת כוכבים וכתיב (דברים ז: ט) לא תביא תועבה אל ביתך ואי ס"ד דשכירות קניא לאו ביתך הוא ושני לעולי שכירות לא קניא ושאני הכא דכתיב לא ימצא כל חמץ שמצוי בידך אסורה תורה והאי ביתן דיחד לו בית יצא מידו זה החמץ ואינו מצוי בידו:

אמר רב המוצא חמץ בידו כופה עליו את הכלי חיישינן שמא יאבלנו בידו ואם של הקדש אינו צריך מ"מ מיבדל בדילי אנשי מיניה מקרי הכי ולא אתו למיכליה דחמיר עליהו איסורה וחמץ של נכרי צריך מחיצה עשרה טפחים כדי שיצא מרשות ישראל לגמרי:

שנאמר ויהי אנשים. והא דאמר בהניחקין (גיטין ד' ס. ופס) שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם המשכן והייט בראש חדש ניסן פרשת טמאים לא כפ"ה דפי' פרשת טמאים ויהי אנשים דזו הפרשה נאמרה בערב הפסח כדמשמע הכא אלא פרשת טמאים טומאת תרומה וקדשים:

ומזהיר על פסח שני. אע"ג שעל ידי שאילתו הוזקק לומר להן מ"מ לא היה צריך להאריך אלא אל תעשו פסח ותו לא:

ממאי דבריש ירחא קאי. תימה דבסמ"ק כפ"ר עקיבא (דף פו: ופס) קאמר [1](רבה) דב"ע בר"ח אתו למדבר סיני כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתיב התם המדבר הזה וגו' מה להלן ר"ח אף כאן רחם מדם אלמא פשיטא דהמדבר הזה נאמר לו בר"ח והייט משום דאמר בהקומץ רבה (מנחות כט.) שנתקשה משה רבינו בראיית הלבנה עד שאמר לו הקב"ה כזה ראה וקדש ומי' ר"ח אע"ג שאמר הקב"ה למשה ברים ירחא דילמא משה לא אמר להם לישראל אלא בג' או בד' בירחא ומקיק דיליף מדבר ממדבר דבהסיון דבתחד לחדש השני אמירת הקב"ה ואמירת משה הוי ברים ירחא דכתיב בחדש השני ויתילדו וגו' ור"י מפרש אע"ג דהחדש הזה הוה ברים ירחא מיהו דילמא הא דקאמר דבר אל כל עדת ישראל לא הוה ברים ירחא ואם תאמר אמאי לא אליף מדבר ממדבר כי הכא

וי"ל דמדבר מבמדבר לא יליפינן:

אבל בחד עניינא מאי דמוקדם מוקדם. הייט דוקא היכא דליכא דרשה ועשה דהא תנן בפ' נגמר הדין (סנהדרין מה. ופס) דדחיית הנקבל קודם לסקילתו אע"ג דסקילה כתיב ברישא דכתיב כי סקל יסקל או ירה יירה הייט משום דכתיב במקום אחר סקילה בגמר מיתה דכתיב וסקלתם באבנים ומתו:

אבל בתרי ענייני אין דנין. והא דפריך בסוף הפרה (כ"ק ד' נד: ופס) ואימא דכתמך דדברות לאסורות כלל שור וחמור פרט לאסורות דדברות האמרות חוץ וכלל אע"ג דמרוחקין טובא הייט משום דעשרת הדברות חשיבי כחד עניינא דכדיבור אחד נאמרו:

ודעתיה עליוה. פירוש ולא בטל מאליו כמו פירורין ועל פ"ה קשה מאי פריך כי משכחת ליה ניבטלה הא פי' ודעתיה עליוה שהם עליה לבטלה:

[2]משש שעות ולמעלה. פ"ה מתחלת שם ולא נהילא לר"ת דע"כ הא דאמר לעיל חמץ מו' שעות ולמעלה אסור הייט משום שם ופר"ת דמשום שם קאמר ומייתי ראיה מחיטי קודניתא שהן קטן והוה חמץ נוקשה שאינו אסור נמי אלא [3]מדרבנן:

לפני שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על הפסח שני שנאמר [4]ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וכתיב [5]וויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ור' שמעון בן גמליאל אמר לך איידי דאיירי במילי דפסחא מסיק להו לכל מילי דפסחא מאי טעמא דרשב"ג שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח שנאמר [6]החדש הזה לכם ראש חדשים וכתיב דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות וגו' ממאי דבריש ירחא קאי דילמא בארבעה בירחא או בחמשה בירחא קאי אלא אמר רבה בר שימי משמיה דרבינא מהכא [7]ווידבר י"י אל משה במדבר סיני בשנה השנית בחדש הראשון וכתיב [8]ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו הכא נמי ממאי דבריש ירחא קאי דילמא בארבעה בירחא או בחמשה בירחא קאי אמר רב נחמן בר יצחק אתיא מדבר ממדבר כתיב הכא במדבר סיני וכתיב התם [9]ווידבר י"י אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני מה להלן בראש חדש אף כאן בראש חדש וניכתוב ברישא דחדש ראשון והדר ניכתוב דחדש שני אמר רב מנשיא בר תחליפא משמיה דרב [10]זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה אמר רב פפא לא אמרן אלא בתרי עניינא אבל בחד עניינא מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר דאי לא תימא הכי כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט דילמא פרט וכלל הוא ותו פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט דילמא כלל ופרט הוא אי הכי אפילו בתרי עניינא נמי הניחא למאן דאמר [11]כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט שפיר אלא למאן דאמר דנין מאי איכא למימר אפילו למ"ד דנין הני מילי בחד עניינא אבל בתרי עניינא אין דנין: אמר רב יהודה אמר רב [12]הבודק צריך שיבטל מאי טעמא אי נימא משום פירורין הא לא חשיבי וכי תימא כיון דמינטר להו אגב ביתיה חשיבי [13]והתניא [14]סופי תאנים ומשמר שדהו מפני ענבים סופי ענבים ומשמר שדהו מפני מקשאות ומפני מדלעות בזמן שבעל הבית מקפיד עליהן אסורין משום גזל וחייבין במעשר בזמן שאין בעל הבית מקפיד עליהן מותרין משום גזל ופטורין משום מעשר אמר רבא גזירה שמא ימצא גלוסקא יפה ודעתיה עילויה [15]וכי משכחת ליה לבטליה [16]דילמא משכחת ליה לבתר איסורא ולאו ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל דא"ר אלעזר [17]שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו [18]ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משש שעות ולמעלה [19]וניבטליה בארבע וניבטליה בחמש כיון דלאו זמן איסורא הוא ולאו זמן ביעורא הוא דילמא פשע ולא מבטל ליה וניבטליה

הרכיס הוא ומף על פי שכרכו אין רשות הרבים קניה לו: **וניבטליה בארבע.** כלומר רגנן לכל אדם שיבטל קודם איסורו: **פשע.** יפסח ויבא לידי פסיעה שעל ידי מה יזכר אבל עכשיו שעסוק בבדיקתו יזכר: וניבטליה

שהרי משה רבינו עומד בפסח ראשון. ודורש להן בהלכות פסח הסני דהייטו שלשים יום שהוא בארבעה עשר בתייר: **מה להלן ראש חדש.** דכתיב ביה באחד לחדש הסני: **וניכתוב ברישא בו.** לא אסמעתין פרין אלא אסדר פרשיות קפרין מבדי פרשת פסח נאמרה תחלה שהרי בחדש הראשון נאמר בדכתיב בחדש הראשון נאמר ופרשה קפוקדים נאמרה בתייר ומאי טעמא אקדמה להאי פרשה הספר ופרשת זו בפרשת בהעלותך: **אין מוקדם ומאוחר בתורה.** לא הקפידה תורה על סדר מוקדם ומאוחר ופרשיות דנאמרו תחלה הקדימו המאוחרות לה: **בתרי ענייני.** בשתי פרשיות: **בחד עניינא.** במקלאות הסדורות בפרשה אחת: **דאי לא תימא הכי.** דבסדר כתיבתן נאמרו הא דקיימא לן בכל כלל ופרט אין בכלל אלא מה שהוא בפרט לפי שבא הפרט ופרט שזהו הכלל היכי שמכינו עלה דילמא פרט וכלל הוא: **נעשה כלל מוסף על הפרט.** שלא תאמר אין כאן אלא פרט אי כיוצא בו נכיא בדינו בנגין אב לכן הוסיף הכתוב כלל אחריו להביא כל דבר ואפילו אינו דומה לפרט: **אי הכי.** קשיא לך אפילו בתרי ענייני תיקשי לך דהא דייינין כלל ופרט כשנאמר אחד מהן בפרשה זו ואחד מהן בפרשה אחרת: **הא ניחא.** דלא קשיא לך: **למאן דאמר כלל ופרט המרוחקין אין דנין בו.** ופטוגמא היא בגמרות בפרק כל הגמרות באות מלה (דף נה:) ובבבא קמא בהמוכל (דף פה.): **הבודק צריך שיבטל.** בלבו שמוך לבדיקה מיד ואומר כל אמירת דאיכא בביעתא הדין ליבטיל: **מאי טעמא.** הרי מבער כל הגמלא: **וכי תימא כיון דמינטר להו אגב ביתיה.** עם שאר ממונו הוא משמרן שבשאוא נועל ביתו לשומרו נמצא משמר כל מה שבתוכו הלכך חשיבי ושימור דלאו אדעתא דידיה הוא מי מחשבי ליה: **והתניא סופי תאנים.** סוף לקיעות תאנים נמצאים בתאנה תאנים שאינן מתבשלות כל לרכן עולמית: **ומשמר שדהו מפני ענבים.** ובעל הבית זה משמר שדה זו שלא יכנסו בני אדם לתוכה ואין דעתו מפני התאנים אלא מפני שיש בה ענבים שעדיין לא הגיע עת הבציר או סופי ענבים לא הגיע עת הבציר אלא סופי תאנים עולמית ובעל הבית משמר שדהו זו שהן בתוכה ולא בשבילן אלא מפני מדלעות ומקשאות שבה. קשואין ודלועין שם ספרי עצמו. מקשאות ומדלעות קרי כל הפילגות: **וחייבין במעשר.** אם ליקטן בעל הבית אם לא נתנו לאחר: **ופטורין מן המעשר.** דהפקר פטור מן המעשר: **ודעתו עליה.** תשובה היא בעיניו ואם עליה לשורפה ומשהה אפילו רגע אחד ונמצא עובר עליה בבל יראה ובבל ימצא אבל משבטלה אינו עובר דלא כתב אלא משבטלה: **דלאו ברשותיה הוא.** אינו שלו: **דאמר ר' אלעזר ב' דברים אינן שלו ועשאן הכתוב כאילו הן ברשותו.** להתחייב עליהן: **בור ברשות הרבים.** הסותמו מייב בניקקין ואין הבור שלו אלא של הפקר שהרי ברשות למה הוצרכתו לבטל בלילה ליתקנו אבל עכשיו שעסוק בבדיקתו יזכר: וניבטליה

גמ' אז תאמרת אין מוקדם מין בתרי"ר בתומש בראשית ר' ג' ר"ים ג'. מגמת ד' כ': שם יבי משבחת ליה לבטליה. עי' לקמן בפ ע"ל מדייה ולא אממני': **שם וניבטליה בד'.** בר"ה הגר' תמלה ונבטליה בשים ואמ"ב וניבטלי בד' וכ':

הגהות

גמ' שנאמר ויעשו בני ישראל. ל"ל ויעבו אם הפסח וגו' ומי' בתמצב הבעמוד ומבלה שכן הוא: (מהרי מגמ"ב)

רש"י ד"ה אין מוקדם ומאוחר. תחלה חקדימות המאוחרות בר. ל"ל: (מהמת מגמ)

תורה אור

גמ' א) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:

(במדבר ט, ג)

וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמִדְבַּר סִינַי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(במדבר ט, ה)

ב) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא:

(במדבר ט, ו)

ג) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בָּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת:

(שמות יב, ב-ג)

ד) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:

(במדבר ט, א)

ה) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

(במדבר א, א)

מסורת הש"ס

גמ' ו)ל"ל ויעשו את הפסח בראשון **ב)**[כ"ק פס. מנחות נה: נדה לב.] **ג)**מופסקת פ"ב דמעבר **ד)**כ"ק כט: [ע"ש] **ה)**הן כן נכון לחיות וכ"ל בכ"ק וכ"ל בכמלאומות **תוס' ו)**[רבא] **ז)**שור ומחמור דלכרות אחרונות פרט ומאני בהמתך פל"ל עי' רש"ל **ח)**[שיך לד' ז.] **ט)**[עי' תוס' תולין ד': ד"ה מומר מיד וכו' דבעמות לרבנן ומחמ דלרבנן דמומאין לקדושין מ"מ מקודשת נמוכה לא הוא לאם לא אמר מקדשה מומאין לקדושין מ"מ ד"ה אמר]

גליון הש"ס

גמ' זאת אומרת אין מוקדם מיין בכ"ר בתומש בראשית ר' ג' ר"ים ג'. מגמת ד' כ': **שם יבי משבחת ליה לבטליה.** עי' לקמן בפ ע"ל מדייה ולא אממני': **שם וניבטליה בד'.** בר"ה הגר' תמלה ונבטליה בשים ואמ"ב וניבטלי בד' וכ':

רש"י ד"ה אין מוקדם ומאוחר. תחלה חקדימות המאוחרות בר. ל"ל: (מהמת מגמ)

תורה אור

גמ' א) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:

(במדבר ט, ג)

וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמִדְבַּר סִינַי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(במדבר ט, ה)

ב) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא:

(במדבר ט, ו)

ג) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בָּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת:

(שמות יב, ב-ג)

ד) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:

(במדבר ט, א)

ה) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

(במדבר א, א)

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה ז סמג עשין לט טש"ע א"ח סי' תלד סעיף כ:

לב ב מיי' פ"ח מהלכות מעשר שני הלכה יב:

לג ג מיי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה ז ח סמג עשין לט טש"ע א"ח סי' תמט סעיף כ:

פניני רש"י

משש שעות. על כרחך מתחלת שם משמע לאי לאחר שם לאסור מדאורייתא מאי אמא לאמשמעינן פשיטא דאין מקדשין בחיטי הגאה: (לקמן כח.)

רבינו חננאל

שנאמר ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו' דהא עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני רשב"ג אמר שתי שבתות שנאמר וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וגמר במדבר במדבר גזרה שוה שנא' וידבר ה' אל משה במדבר סיני באחד לחדש השני וגו' מה במדבר הזה אחד בחדש הזה אף במדבר האמור בענין פסח אחד בחדש הזה קאי באחד לחדש ומזהיר בפסח שני שבחות:

ואקשי' מעשה דרבין הוה ליה למכתב בריש[א] למה פתח תחלה הספר בחדש השני ולאחר כמה ענינים הזכיר מעשה דרבין ואמר משמיה דרב אין מוקדם ומאוחר בתורה הני מילי בתרי עניני כגון האי במדבר סיני באחד לחדש השני הכתוב בתחלת הספר שהוא ענין שאו את ראש כל עדת בני ישראל רחה במדבר סיני בשנה השנית שהוא בחדש הראשון הכתוב אחרי כמה פרשיות והוא ענין הפסח כי האי גוונא אומר אין מוקדם ומאוחר בתורה אלא אע"פ שזה כתב אחר זה באמירה ובצוואה ענין הפסח שהוא בחדש הראשון הוא נאמר תחלה ואחריו נאמר ענין הפקודים אבל בחד ענינא מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר דאי לא תימא הכי הכדות שהתורה נדרשת בהן באות להתחלף כי מה שאתה דן אותו בכלל ופרט כגון (ויקרא ה ג) אדם כי יקריב ממם קרבן לה' מן הבהמה כלל כל הבהמה מן הבקר ומן הצאן פרט ואין בכלל אלא מה שבפרט בקר וצאן אין מידי אחרינא לא ראם תאמר אין מוקדם ומאוחר שמא מן הבקר ומן הצאן הקריבו נאמר תחלה בצוואה ואחר כן נאמר מן הבהמה שנמצא פרט וכלל ויקיבא לן פרט וכלל ונעשה הכלל מוסף על הפרט ואחרבו לתו כל מילי לפיכך אמרנו לעולם בחד ענינא המוקד' מוקדם והמאוח' מאוחר. ואקשי' אי הכי דחיישינן כל האי גוונא אפי' בתרי עניני נמי משכחת לה דדין בכלל ופרט מתחתך לפרט וכלל כאשר כבר אמרנו בחד ענינא הניחא לר' דאמר כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט כגון (פסח ה פס) כויה תחת כויה כלל אפילו כויה שאין בה חבורה בא חבורה תחת חבורה ופרט שהבויה יש בה חבורה הם כלל ופרט המרוחקין זה מזה כי מצע תחת מצע הפסיק ביניהם ונמצאו רחוקים זה מזה ואמר' כי האי גונא אין דנין אותו בכלל ופרט וכל שכן אם רחוקין בשני מקראות ומקרא אחד מפסיק ביניהן אלא לבן עזאי דאמר אפי' כי האי גונא דנין אותו בכלל

(ופרט) מאי איכא למימר ושניגן לבן עזאי נמי דאמר דנין לא אמר אלא בענין אחד דשמיהן הבויה והחבורה ענין הבאת הגוף וצער הן אבל בתרי עניני לא אמר וחלוקת ר' ובן עזאי פטורשת בפ' החובל בחבירו בתחלתו (ד' פ"ה): **אמר** רב יהודה הבודק אחר שיבער הכל צריך שיבטל בלבו מה שאינו יודע לו עכשיו ודיי"ל מאי שנמא אי משום פירורין אע"פ שלא בטלן כמו בטלי הן דהא לא קפיד עליהו ואע"ג (דלא מיבטלי) [דמנגרי] אגב בית לא חשיבי מידי כדתניא אסיפת תאנים ומשמר שדהו מפני ענבים בזמן שאין בעל הבית מקפיד עליהן מותרין משום גזל ופטורין מן המעשר פי' אסיפת תאנים שבבר אפשר התאנה תשתייר בה שתים שלש תאנים והמיסת דעתו מהן ואינו שומר אלא הענבים כי' ופירש רבא למה צריך לבטל לאו משום פירורין אלא גזירה שמא ימצא גלוסקא דרעתיה עלה ואקשי' למה צריך לבטל אור ארבעה עשר בשעת הבדיקה עת שימצאנה יבטלנה ודחי' שמא ישכחנה אחר זמן איסורה ובישולו אותו הגת אינו מרגיל כלום כי אין אדם מבטל אלא דבר שלו וחחמץ בזמן איסורו יוצא ברשותו ואינו קרוי חמצו אלא להתחייב בו בראיתו ובהיותו מצוי ברשותו בלבד כדאמר ר' אלעזר פשום ר' ישמעאל שני דברים אינן ברשותו של אדם ותשאן הכתוב כאלו הן ברשותו ונתחייב בהן ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משש שעות ולמעלה:

לשון חכמים ◆ **מוקשאות ומדלעות** - הגטישות של קישואין ודלועין (ע"פ רש"י): **גלוסקא יפה** - ככר לחם (ע"פ הערוך ערך גלסקא). **לחם גדול** (הערוך ערך קלסקא):

הדפסה בריזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <וילנא החדש> - ה פסחים תלמוד בבלי. ש"ס ווילנא החדש. עמוד מס

וניבטליה בשית. ליתקנו רבנן לכל אדם ליבטל בלבו בתחלת שם להשתא לא פסע דאיכא זכרון טובא שהרי עסוק בסריפתו: **כיון דאיסורא דרבנן.** דמשעברו חמש כדאוריתא דמי ואינו שלו ולא מלי עליה ומשהי ליה פורתא עבר עליה: **המקדש.** אמר: **משש שעות ולמעלה.** מתחלת שש דאיסורא דרבנן הוא: **אפילו בחיטי קורדנייתא.** הלומדים בהרי אדרבא קשין הם מאד ואפילו הכי אין מושמין לקדושין אם כלו עליהם מים ואף על גב דאתי איסור הנאת חמץ דרבנן דשש ומפקע קידושי תורה ושרי אשת איש לעלמא הא מתרלינן[2] בכמה דוכתין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש והפקר כ"ד הפקר והשם הפקירו ממונו: **עיסה מגולגלת.** שלא החמילה ומפני אימת כבוד רבו אין יכול לקוש ולילך ולאפותה: **דקדים ומבטל לה.** בלבו דעדיין היא ברשותו שלא נאסרה עליו: **דיקא נמי.** דעדיין לא החמילה דקתני היה יושב בבית המדרש דמשמע מפני שאין יכול לקוש ולילך משם הוא מבטלה בלבו ואי בחמץ גמור למה לי יושב בבית המדרש ואפילו אם היה פנוי מה בידו לעשות יותר השתא בלב זהו ביעורו שלא ודאי כשיש בידו לתקן קאי ובידו לאפותה אם היה פנוי הוסיל ולא החמילה עדיין ומשום יום טוב נקט יושב בבית המדרש ודשבת מתוקמא בחמץ גמור ובארבעה עשר שחל להיות בשבת: **כיון שרבתה מצה.** קס"ד אם נשתמשו בתיבה זו מלה יותר מחמץ אזלינן בתר רובא ומותרת: רוב אוכלי בשר בירושלים כל ימות השנה ממעות מעשר שני הן לפי שלא היו מספיקין לאכול כל מעות מעשר שני שלהן ברגל ונותנין אותם לבני העיר בעובדת הגאה והן אוכלים אותם בקדושתן ועיקר אכילת מעות מעשר שלמים היו מביאין מהן בדקיימא לן במנחות (דף פב.) הלכך לוקחין מהן בהמות דכל זמן שיש לו מעות מעשר אינו מוליא מעות חולין ואע"ג דאיכא למימר שמא מיד המוכר נפלו ומעות חולין הן ספק איסורא לחומרא: **בתר הבית לעולם חולין.** ואפילו בשעת הרגל שיש מעות מעשר מרובין בירושלים ממעות חולין לא מספקינן להו במעשר דאזלינן בתר רובא דשמא ואמרינן לאו האידנא נפול אלא קודם הרגל ובירושלים בשאר ימות השנה חולין דרוב מעות העיר חולין ובשעת הרגל מעשר דדמפרש טעמא מה טעם בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' קודם הרגל נפול כדאמרן בגמלאין בהר הבית הואיל ושווקי ירושלים עשויים להתבבד בכל יום מפני הטיט ואי נפול קודם הרגל הוו משתכחי בשעת כיבוד אכל הר הבית מתוך שהוא משופע והרוח מכבדתו מעפרו ושוד שאין אדם נכנס באתר שעל גבי רגליו ואינו עשוי להתבבד אלמא בכל דבר העשוי להתבבד אמרינן קמאי קמאי אזדו ופתם תיבות שמשתמשין בהן אוכלין טוטלין ראשון ראשון כדי שלא יתעפשו וכל שכן דמסתמא בדקה זה אור לארבעה עשר ואפילו דבתרא היא ומלה היא: **מוכיח עליה.** שהרי הוא זה ימים רבים וחמץ הוא: **שרבו ימי המצה.** ולאוי להיות מעופש משנכנס הפסח: **אי הכי פשיטא.** אפי' ספק ליכא דמסתמא ודאי בדקה והא מלה היא: **אם רוב חולין.** נשתמשו בה חולין אלמא בתר רובא אזלינן ולא בתר בתרא: **ציבורין ציבורין.** של מעשר בזית זו ושל חולין בזית זו ויכוס ל': **בגומא.** דליכא למימר זיל בתר בתרא דקמאי הא שקליגהו משום דיש לחוש שמא בגומא נטמן ולא ראוהו: **בלבער כולי עלמא לא פליגי דאדאי דלהבא משמע.** ושפיר דמי דבדרכה קודם עשיית המצה בעינן כדלקמן:

מעיקרא

לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר. פ"ה אע"פ דאיכא למתלי במוכר כמו בלוקח מספיקא תלינן לחומרא ואין נראה לר"י דסמוך מיעוטא דאזלין דשאר מעות לפלגא דמוכר וה"ל רובא להימר ואור"י דלוקחים הוו רובא דבמה בני אדם עומדים על בהמה אחת לקנות: **בהר הבית לעולם חולין.** מקשה ר"י היאך נמלאו שם הא אמר כפ' הרואה (ברכות פב:) לא יכנס בהר הבית במעות הלרוות בסדינו ואור"י דאינו אסור אלא היכא דנשתמשן בסדינו דגמלי הוא דנראה כהולך שם לסחורה אבל בגיעגא לא[1]:

עשויין להתבבד בכל יום. לר"י דמסקי' בפרק דם הנדה (נדה ט: ושם) גבי שרץ שנמצא במנוי אין חוקתו מתבבד אלא על ידי בדיקה ותיכף דשרץ שהוא בבעדשה אין חוקתו כל כך מתבבד כמו במעות[1]:

בלבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע. מכאן היה מצריך רשב"א לברך לפני המילה להכניסו דאי לאחר המילה יפקר בברכתו דלהכניסו להבא משמע ועוד שצריך לברך עובר לעשייתו ולא נראה לר"ת דבפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קלז: ושם) תניא המל אומר אקב"ו על המילה אבי הבן אומר להכניסו משמע לאחר המילה מקומו אע"ג דלהכניסו משמע להבא לא קשה דלא על זאת הנעשה עכשיו מברך אלא משבת ומודה להקב"ה שנתן על המילה כשמכנה לידו ומיקטנה כאן לגנות ולהודיע שזו המילה נעשה לשם יוצרנו ולא לשם ע"ג ולא לשם מולרא ולא לשם הר גרזים ואין צריך לברך עובר לעשייתו אלא במקום שהעושה המלה הוא מברך אבל כשמברך אחר לא ותדע שהרי ברכת אילוסין אינו מברך אלא אחר אילוסין:

ניבטליה בשית כיון דאיסורא דרבנן עילויה כדאורייתא דמיא ולאו ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל[6] **דאמר רב גידל אמר ר' חייא בר יוסף אמר רב** [8]**המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדנייתא אין חוששין לקידושין ולבתר איסורא לא מצי מבטיל ליה והא תניא היה יושב בבית המדרש ונזכר שיש חמץ בתוך ביתו מבטלו בלבו אחד שבת ואחד יום טוב בשלמא שבת משכחת לה כגון שחל ארבעה עשר להיות בשבת אלא יום טוב בתר איסורא הוא אמר רב אחא בר יעקב הכא** [3]**בתלמיד יושב לפני רבו עסקינן ונזכר שיש עיסה מגולגלת בתוך ביתו ומתיירא שמא תחמיץ קדים ומבטיל ליה מיקמי דתחמיץ דיקא נמי דקתני היה יושב בתוך בית המדרש שמע מינה: אמר רבה בר רב הונא אמר רב הפת שעיפשה כיון שרבתה מצה מותרת היכי דמי אילימא דידע בה דחמץ היא כי רבתה מצה מאי הוי אלא דלא ידעינן בה אי חמץ הוא אי מצה הוא מאי איריא כי רבתה מצה אפילו כי לא רבתה מצה נמי ניזיל בתר בתרא מי לא תנן** [3]**מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולין בירושלים בשעת הרגל מעשר בשאר ימות השנה חולין ואמר רב שמעיה בר זירא מאי טעמא הואיל ושוקי ירושלים עשויין להתבבד בכל יום אלמא אמרי' קמאי קמאי אזלי ליה והני אחרינו נינהו** [7]**הבא נמי נימא קמא קמא אזיל והאי דהאידנא הוא שאני הכא דעיפושה מוכיח עילויה אי עיפושה מוכיח עילויה כי רבתה מצה מאי הוי אמר רבה לא תימא שרבתה מצה אלא אימא** [7]**שרבו ימי מצה עילויה אי הכי פשיטא לא צריכא דעיפושה מרובה מהו דתימא כיון דעיפושה מרובה איגליא מילתא דודאי חמץ מעליא הוא קא משמע לן כיון שרבו ימי מצה עילויה אמרינן כל יומא ויומא נהמא חמימא אפה ושדא עילויה ועפשא טפי ומי אזלינן בתר בתרא והא תניא ר' יוסי בר יהודה אומר** [1]**תיבה שנשתמשו בה מעות חולין ומעות מעשר אם רוב חולין חולין אם רוב מעשר מעשר ואמאי ליזיל בתר בתרא אמר רב נחמן בר יצחק הכא במאי עסקינן כגון שנשתמשו בה מעות חולין ומעות מעשר ואין יודע איזה מהן בסוף רב זביד אמר כגון שנשתמשו בה ציבורין ציבורין רב פפא אמר כגון דאשתכח** [2]**בגומא: אמר רב יהודה הבודק צריך שיברך מאי מברך רב פפי אמר משמיה דרבא** [7]**(אומר) לבער חמץ רב פפא אמר משמיה דרבא על ביעור חמץ בלבער כולי עלמא לא פליגי דודאי להבא משמע**

כי

מסורת השי"ס

גמ' א)לקמן כא: [ע"ש] **ב)**כ"מ כו. שקלים פ"ז מ"ב **ג)**[ע' תו' נדה טו: ד"ה בטומאת] **ד)**[כרי"ף וכרא"ש ליתא וכרי"ף אי' רב פפי משמיה דרבא אמר על ביעור חמץ רב פפא משמיה דרבא אמר לבער וכרא"ש אי' קנת כג"א] נפטיו ליתא ברא"ש ממש מגי' הרי"ף כלי שם שיטי. **רש"י ה)**[יומא' ל: ושי"ב] **תוס' ו)**[וע"ע תוס' כ"מ כו. ד"ה בהר] **ז)**[וע"ע תוס' כ"מ כו. ד"ה בהא]

עין משפט נר מצוה

לט א מי' פ"ה מהל' איסורי הלכה ח סמג עשין מה טור"מ סי' תמג טוש"ע ח"ח סי' כח סעיף ה:
מז ב מי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה י טוש"ע א"ח סי' תמד סעיף ה:
מא ג מי' פ"ו מהלכות מ"ש וכ"ר הלכה י:
מב ד ה טוש"ע א"ח סי' תמד סעיף ד:
מג ו מי' פ"ו מהלכות מ"ש וכ"ר הלכה יא:

רבינו חננאל

וניבטליה בשנה ששית למה בזמן הביעור כו' פשוט היא. פי' קורדנייתא חטים חזקים וארן מחמיצין (היא) אפי' אלו בזמן שהוכשרו במים אימורי הנאה הן כחמץ גמור ואקשי' וכי בתר איסורא לא מצי מבטל ליה והתניא היה יושב בבית המדרש ונזכר שיש לו חמץ בבית מבטלו בלבו אחד שבת ואחד יום טוב והנה יום טוב לא משכחת לה אלא בתר איסורא וקתני דמבטל ושנינן לא בתלמיד חכם שיש לו עסה מגולגלת בביתו ביום טוב ומתיירא שמא תחמיץ שמקדים ומבטלה קודם שתחמיץ דיקא נמי מדקתני היה יושב בבית המדרש ש"מ: **פת** שעיפשה ולא ידע אי מצה אי חמץ הוא אם רבו ימי מצה מותרת הוא מי' אחר הפסח:
ואקשי' תיזל בתר בתר. כלומר כמעו' מעשר כיון שנבשיו כל הפת שעושין מצה היא (גם זו) מצה היא שהחמץ כבר עבר מי לא תנן [בפ"ז דשקלים] מעות שנמצא לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר כלומר במעות מעשר שני קונין בהמה כדכתיב (נפרים יד ה) ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך ונו' ואמרי' מה טעם הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתבבד בכל יום אלמא אמרי' איתו אזלו והני אחרינו נינהו וכו' אקשי' ומי אזלינן בתר אחרון אחר האחרון והתניא ר' יוסי אומר תיבה שנשתמש בה חולין ומעשר אם רוב חולין חולין ואם רוב מעשר מעשר ולא קתני אחר אחרון ופרקי' בדלא ידענן איזה מהן אחרון או בגון שנשתמשו צבורין בלומר צבור מבאן ועבור מכאן ושיתקן כאחד ואין אחד מהן אחרון או נמצא בגומא ראיבא לומר לא ראה אותה:
אמר רב יהודה הבודק צריך שיברך קודם שיתחיל לבדוק מאי מברך

לשון חכמים ◆ **להתבבד** - מטלטלים אותם ממקומות (מטלטלים) (ע"פ ערוך):

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <וילנא החדש> - ה פסחים תלמוד בבלי. ש"ס ווילנא החדש. עמוד מס

כי פליגי בעל ביעור מר סבר לשעבר משמע. פירש ר"ת לשעבר משמע טפי מלהבא אבל מ"מ משמע נמי קצת להבא דאי לא משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר בסמוך נימא למול לא סגי דלאו איהו מהיל וכי בשביל שאין אנו יודעין לתקן יאמר שקר: **לא סגי דלאו איהו מהיל.** דעל האב מוטל כדפירש הקונטרס אבל המל גרים מבחוץ למול את הגרים [3]שהמבחוץ חייב למול כמו האב המל: **בעידנא דאגבהה נפיק ביה.** וא"ת כיון דנפק היאך יברך והלא צריך לברך עובר לעשייתו [4]ואומר ר"י אע"ג דנפק אבל שוקל במצות שצריך לנענע בקריאת הלל (סוכה מ:): **לצאת יצא מיבעי ליה.** לאחת משמע שלא יצא עדיין באותה נטילה ומשכחת לה בשפשפו כדאמרי' בסוכה (ד' מב.) דאיתו יצא אלא דלך גדילתו או שנטלו שלא לאחת בו באותה נטילה וכשאדם טול לוב אין צריך להופכו כדפי' ר"י כיון שצריך לנענע בהלל אי משום שאינו רואה לאחת באותה נטילה:

והלכתא על ביעור חמץ. יכול הוא לומר כן שאף זה הלשון משמע להבא או שמא דוקא על ביעור חמץ ים טעם בברכות ור"י לא מצא טעם לכל הברכות: **על הטבילה.** אומר ר"ת בשם הגאון דוקא בטבילת גר דלא חזי קודם טבילה דלא מצי למימר ולונו דאמרי נכרי הוא אבל שאר חייבי טבילה כגון בעל קרי וכיוצא בו מומר לבדר כדאמרינן בפ' מי שמתו (ד' כב.) נהוג עלמא כתלמא סבי כר' יהודה[7] בבעל קרי שיכול להתפלל ולברך ולגמוד קודם טבילה [8]אע"פ אומר ר"י דאין לגעור בנשים שמברכות אחר הטבילה כיון דאיכא טבילת גר דלא מצי לברך לא מילקו וכן בטבילת ידיים לא מילקו בין טבילה של אחר בין הכשרה דלא מצי לברך קודם מיהו בטבילה יש טעם אחר לברך אחר טבילה קודם ניגוב כדאמרינן (סוטה ד' ד:) האוכל לחם בלא טמא וי"מ דבכל טבילות קאמר דגברא לא חזי דקודם שיבל למים אינו צריך לברך דילמא משום ביעותא דמיא מימנע ולא טבל ואחר שיובל אז הוא ערוס ואסור לברך משום דלמו רואה את הערוה[9]: **ונרות מנר.** וקשה דהוה ליה למימר מיפשם מנר ולא נרות מנר וי"ל דמיפשם לא קאי אנר לכך יש לפרש דיליף מיפשם דנר מפיפשם דירושלים שהיא בנרות ואותן נרות מנר ואתי שפיר דהשתא צריך לאתויי קרא דמיפשם נרות ולא סגי בקרא דנר ה' נשמת אדם ונו':

מטה

מעיקרא משמע. על ביעור שבערתי והרי עדיין לא בדיק דהא ברכה קודם בדיקה היא ביעור הייו נמי בדיקה: **נימא למול.** בתמיה משמע דאותו רופא המל את כל בני העיר [1](לויה) למול את המיעוט הזה: **זכי לא סגי דלאו איהו מהיל.** עליו המלוה מוטלת והלא על אביו מוטל כדאמרן בקדושין פרק קמא [2](קרוב לסופו) אבל ביעור מצוה על בעל החמץ מוטלת וכל היום ואיום בודק ביתו והיכא דיכול לומר לבערו לא נימא על ביעור: **ופרכינן אבי הבן מאי איכא למימר.** אי על המילה לשעבר משמע וזה אפשר לו לומר למול מאי איכא למימר היכי שרינן ליה למימר על המילה: **אין הבי נמי.** צריך לומר למול: **פסח וקדשים.** הבעלים נלטוו דכתיב (ויקרא ה)[3] וסמך ידו ושחט: **נפק ביה.** ומברך על שעבר: **והלכתא על ביעור.** נמי להבא משמע וגבי מילה נמי לא שנא אבי הבן מאיסם דעלמא דהא להבא משמע ועל מילה נמי כלומל דמי: **עובר.** קודם כמו ויעבר את הכוסי קדמו במיתת אכשלום: **ויעבר מלכם לפניהם.** יקדים ילך בראש: **דאכתי גברא לא חזי.** כגון טבילת בעלי קרי דקיימא לן בברכות (ד' כ:) אסור בדברי תורה ובברכה דעזרא תיקן טבילה לבעלי קריין לדברי תורה ומשום הכא טבילה תקון בכל הטבילות ברכתן לבסוף: **למדנו מציאה.** האמורה בחמץ ממציאה האמורה בגביים: **ומציאה מחיפוש.** כלומר ואותה מציאה של בגיים ממיפוש האמור אצלה דמה מציאה של גביא ע"י מיפוש אף מציאת חמץ ע"י מיפוש: **וחיפוש מחיפוש וחיפוש מגרות.** לאחר שלמדת שהיא ע"י מיפוש חזור ולמוד זה המיפוש מחיפוש שכתוב בירושלים שהיא בגרות דכתיב בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות: **ונרות מנר.** דכתיב נר יחידי נר [4](אלהים) נשמת אדם חופש כל חדרי בטן ולקמיה מפרש הא למה לי: **זכר לדבר.** כדפרשינן והשתא מפרש קראי היכא ורלאיה ממש ליתא אלא אסמכתא בעלמא [5]דדברי תורה מדברי קבלה נינהו: **קולא הוא.** לאקיל רחמנא גבי ירושלים דלא נבדקיה באמתיקה אלא באור קטן הילכך לא יצפינן חמץ מיניה לחקל: **תא שמע.** מהאי קרא דבדיקה מעליתא היא דכתיב חופש כל חדרי בטן:

מפני

כי פליגי בעל ביעור מר סבר לשעבר משמע ומ"ם להבא משמע מיתיבי ברוך [6]אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה התם היכי נימא נימא למול לא סגיא דלאו איהו מהיל אבי הבן מאי איכא למימר אין הכי נמי מיתיבי ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה התם נמי היכי נימא נימא לשחוט לא סגיא דלאו איהו שחט פסח וקדשים מאי איכא למימר אין הכי נמי מיתיבי [7]העושה לולב לעצמו מברך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה נטלו לצאת בו אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב שאני התם דבעידנא דאגבהה נפק ביה אי הכי לצאת בו יצא בו מיבעי ליה אין הכי נמי [8]ומשום דקא בעי למיתנא סיפא לישב בסוכה תנא רישא נמי לצאת בו דקתני סיפא [9]העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אתה ה' שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה [10]והלכתא על ביעור חמץ דכולי עלמא מיהא מעיקרא בעינן לברוכי מנלן דאמר רב יהודה אמר שמואל [11]כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר ר"נ בר יצחק דאמר קרא [12]וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא [13]והוא עבר לפניהם ואבע"א מהכא [14]ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם בי רב אמרי חוץ מן הטבילה ושופר בשלמא טבילה דאכתי גברא לא חזי אלא שופר מ"ט וכי תימא משום דילמא מיקלקלא תקיעה אי הכי אפילו שחיטה ומילה נמי אלא אמר רב חסדא [15]חוץ מן הטבילה בלבד איתמר תניא נמי הכי [16]טבל ועלה בעלייתו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה: לאור הנר וכו': מנא הני מילי אמר רב חסדא למדנו מציאה ממציאה ומציאה מחיפוש וחיפוש מחיפוש וחיפוש מגרות ונרות מנר מציאה ממציאה כתיב הכא [17]שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם וכתיב התם [18]ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא ומציאה מחיפוש דידיה וחיפוש מגרות דכתיב [19]בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות ונרות מנר דכתיב [20]נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש כל חדרי בטן [21]תנא דבי ר' ישמעאל לילי י"ד בודקים את החמץ לאור הנר אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא ואומר ויחפש בגדול החל ובקטן כלה[22] ואומר בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות ואומר נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש מאי ואומר וכי תימא האי בעת ההיא קולא הוא דקאמר רחמנא לא בדיקנא לה בירושלים בנהורא דאבוקה דנפיש נהורא טובא אלא בנהורא דשרגא דזוטר נהורא טפי דעון רבה משתכח תא שמע נר ה' נשמת אדם: תנו רבנן [23]אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה [24]ולא לאור האבוקה אלא לאור הנר

מפני

עין משפט נר מצוה

מוד א מיי' פ"ב מהלכות חמץ ומצה הלכה ו סמג לאוין לט עשין ל"ח טי' תלב טעיף ה:

מוז ב מיי' פ"ח מהלכות ברכות הל' ג ופי"ח הלכה ג ופ"יד מהלכות תפילין הלכה ז סמג עשין כג [עיש"ע מ"ח סימן כה טעיף ח ופר' קצת טעיף י] רב אלפס הל' תפילין דף עב.):

מוי ג מיי' פי"ח מהלכות ברכות הל' ז סמג עשין מ עיש"ע י"ד טי' רסח טעיף כ:

מוח ד מיי' פ"ב מהלכות חמץ ומצה הלכה ד סמג עשין לט עשין ל"ח טי' תלב טעיף ה:

מוט ה מיי' שם עיש"ע ל"ח שם טעיף כ:

רבינו חננאל

ואסיקנא והלכתא אקב"ו על ביעור חמץ וכל המצות כולן מברך עליהן קודם עשייתן חוץ מן הטבילה בלבד בדרביא שכל ועלה בעלייתו אומר אקב"ו על הטבילה יש מי שאומר דבטבילה דגר בלבד הוא זה הדבר דתנן עלה רב"ה אמר הפורש מן הנדלה בפורש מן הקבר אבל שאר חייבי טבילות מברכין ואחר כך טובלין דגרס' נדה קוצה לה חלה ריש אומרין כל טמא אינו מברך אלא אחר הטבילה דתנן בתרומות פ"א חמושה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והשכור והערום והטמא ובעל קרי ואמרי' בגמ' הללו חמושה אין תורמין לכתחלה יש מהם מפני הברכה והא האלם והערום ובעל קרי מפני שאינן יכולין לברך ולתרום ויש מהן שאין מכוונים את המובחר והן הטומא והשכור:

שתרי אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תחנונים כלומר ידי תפלה יצא שכור אל יתפלל ואם התפלל תפלתו נידונין איהו שתרי זה ששתה רביעית שכור ששתה יותר מרביעית. ר' זירא בני קמיה דר' אסי שכור מהו לברך א"ל ואכלת ושבעת אפי' מדומדם וכו':

אמר רב חסדא למדנו מציאה ממציאה הכא כתיב שאור לא ימצא והתם כתיב ויחפש בגדול החל ונו' והכא כתיב מציאה בחפוש וכתיב קרא אחרינא בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות נמצאת זו המציאה כשאור כאלו כתיב בה חפוש בנר ואם [תאמר] חפוש ירושלים בגרות קולא הוא כלומר שכבר אינו חפוש יפה הנה המסוק אמר נר ה' נשמת אדם ונו' כלומר הנר חופש כל מה שבחדרים:

תיר אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא

מסורת הש"ס

גמ' א) [שבת קלו: מנחות מב.] **ב)** סוכה מו. [תוספתא ברכות פ"ו ע"ש] **ג)** [שבת ב. וש"נ] **ד)** [מנחות מב.] **ה)** [לקמן קיט: מנחות לה: מגילה כח: סוכה לט. נדה סג. **ו)** ברכות נח. **ז)** [לעיל ג. ע"ש] **ח)** [רימצא] **רש"י ט)** [בלעווה] **י)** [דף כט.] **יא)** [ה'] כל"ל **תוס' יב)** [שבת קלו:] **יג)** [וע' תוס' סוכה לט. ד"ה עוכר] **יד)** כן בתיקון **טו)** [וע"ע תוס' חולין קלו: ד"ה כרבי אלעזר] **טז)** [וע"ע תוס' ברכות נח. ד"ה מעיקרא]

גליון הש"ס

רש"י זכר לדבר. דר"ת מד"ק **ניצחו** כדאי כתנינה י ע"ב:

תורה אור

גמ' א) וַיְהִי מָה אָרִיוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וָרָץ אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר וַיַּעֲבֹר אֶת הַכּוּשִׁי:
(שמואל ב יח, כג)

ב) וְהוּא עֹבֵר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו:
(בראשית לג, ג)

ג) עָלָה הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעַבְרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיְיָ בְּרֹאשָׁם:
(מיכה ב, יג)

ד) שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל מְחֻמָּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:
(שמות יב, יט)

ה) וַיְחַפֵּשׂ בַּגָּדוֹל הַחֵל וּבַקָּטָן כִּלָּה וַיִּמְצָא הַגְּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִן:
(בראשית מד, יב)

ו) וְהָיָה בָּעֵת הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלִַם בְּנֵרוֹת וּפָקַדְתִּי עַל הָאֲנָשִׁים הַקֹּפְאִים עַל שְׁמָרֵיהֶם הָאֹמְרִים בְּלִבָּבָם לֹא יֵטִיב יְיָ וְלֹא יָרַע:
(צפניה ג, יז)

ז) נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן:
(משלי כ, כז)

רש"י ח) וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
(ויקרא ה, ד"ה)

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <וילנא החדש> - ה פסחים תלמוד בבלי. ש"ס ווילנא החדש. עמוד מס

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. לקמיה מפרש מאי מעליותא מאבוקה: לאורה נבדקת. לאור שלא נבדקת ואין צריך להכניס לה אור הנר בלילה אלא בודקה ביום: ודהיכא. באיזה מקום במדר לא סגיא לה לאור האריכה: אי נימא להדי ארובה. נגד הארוב ממש שלא יהיו אכסדרה: לצדדין. של אור: ונוגה. של עתיד לצדיקים כאור של שבעת ימי בראשית יהיה: קרנים. מלשון כי קרן עור פניו (שמות לד) [1] והכורזין מיד הקב"ה לו לצדיק מזיו של הקב"ה יצאו הכורזין להקרין פני הצדיקים ולא יהיה אורם שוה לאורו אלא כגר בפני האבוקה: אורו לאחריו. והדם האומר לפניו הוא בודק הלכך אין יפה לבדיקה: בעית. מתיירא שלא יבעיר את הבית ואין לבו על הבדיקה יפה: האי משיך נהוריה. אור הגר נמשך ומתרחק במקומו ואינו דולק בקפיטת אלא כמ במקום אחד: מיקטף איקטופי. נפסק וקופץ תמיד לשון הקוטפים מלות (איוב ג) [2]: כל לאיתויי מאי. אלא תנא מקום [3] שמכניסין בו מ': חורי. שבכותל: העליונים והתחתונים. הגדולים יותר מדאי והגמוכים יותר מדאי ואין נוחין להשתמש אין צריך לבדוק: וגג היציע. אע"פ שהוא נמוך הוא ומשופע אין צריך לבדוק אבל שאר גגין שלהן לא היו משופעין: יציע. אנפרי"ן: גג המגדל. מקטיי"ל של עץ שנותנים לתוכו כלים ואוכלים תוכו צריך בדיקה ולא גגו: ורפת בקר. שאם היה שם ממך הבהמות אכלוהו: ולולין. מקום דירת תרנגולין: ומתבן. בית התבן דמה דרכו של ממך שם וכן אולרות יין ושמן: החולקת. מעמידין אותה במקום מחילה לחלק תשמישי הבית ואוכלא דמילתא נקט: ומפסקת. יש הפסק בין שוליה לקרקע כגון שרגליה גבוהים למטה: עד מקום שידו מגעת. כגון שהכותל עב הרבה: ומפסקת. יש חייל בין שוליה לעליה: קשיא חורין אחורין. דקא תנא הכא חורין לריכין בדיקה: הא. דקתני לעיל אין לריכין בעילאי ומתאי שאין נוחה תשמישתן דקתני בהדיא והא בתחתאי שנוחים להשתמש: דמדליא. שגבוהה הרבה ויש חייל מתחתיה הרבה נוחה תשמישתה: דמתתאי. אף על פי שיש קצת חייל אין נוחה תשמישתה: במסתפק. אולר שמסתפק הימנו יין לשולחנו לריך בדיקה פעמים שהשתמש נכנס להביא יין כשהוא כלה על השולחן ופתו בידו: יש קבע לאבילה. יודע הוא כמה שמן לריך לכך וכך בני אדם ומביאו קודם סעודה ואין לריך לעמוד מן השלחן ולהביא אבל יין אין קבע לשתיה פעמים שמתיית סעודה [ז] מרובה משל אחמול ואין השמש בקי בדבר: עשו אוצרות שכר בבבל. להלריך בדיקה במסתפק כאולרות יין בארץ ישראל דכיון דרגילין בו אין קבע לשתייתו: הא ברברבי. אין לריך בדיקה שיש להם קבע ואומד ואין לריך לעמוד ולהביא באמצע הסעודה: זוטרי. אין להם קבע ואומד ולריך לעמוד ולהביא: בי מלחי. בית המלח: ובי קירי. שעוה לריך בדיקה לפי שעומד ממוך הסעודה להביא מלח וגרות: דנפל. אם נפל הכנין אין מחייבין אותו לבדוק את גל אבנים אלא למרלית העין אבל לא להכניס ידו ביניהן וממהלה כשהיה הכותל קיים נשתמש בחוריו ועכשיו נפל ויש שם סכנת עקרבים שדרכן לימלא באשפות וכגון: בשאין הכלב יכול לחפש אחריו. הכי מפרש לה [7] ל"ש בפ"ב [8] ומתניתא כמה חפיסת הכלב שלשה טפחים: שמא תאבד לו מחט. קודם לכן ואחי השמא לעיוני בחרה וכיון דמתכוין אף למחט לאו שלית מלוה הוא ויצוק: ובח"ג. דמתכוין למלוה ולגרסו לאו שלית מלוה הוא בחמיה: הרי

ממה החולקת בתוך הבית ומפסקת. פרש"י דלענין תחתיה מייירי וקשה לדפי' לא ה"ל למימר החולקת אלא מפסקת ומו לא אלא י"ל חולקת בתוך הבית ומפסקת הייט שמונחת בחמלע הבית והולקת הייט שמגעת מכותל לכותל ואינו יכול לעבור מלד אחר אלא על גבי המטה לו ישות ויעבור מתחיה וקאמר דאין לריך בדיקה אלא הספיני וכן משמע בירושל' ובתוספתא [9] דקאמר רשב"ג אומר מטה שהיא חולקת החולקת בתוך הבית ועליה ואבנים מונחים מתחיה בודק לד החיצון ואינו בודק לד הפנימי ומתוך הירושלמי משמע דבריתא דקתני בה עליה ואבנים גרם אין לריך בדיקה והא דלא משני הכא שם עליה ואבנים משום דלא משמע ליה שבשביל כך אין לריך בדיקה [1][אלא] משום דאין דרך לשם ולעבור מתחת המטה ומשני הא דמידלית התם לריך בדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעבור מתחיה אלא שחייה לי נמי במידלית ל"ל דלא נימא לעלות על גבה ולעבור וי"ש דגרסי אין לריך בקמייתא ובבתרייתא לריך ולפי גירסא זו נקט עליה ואבנים סדורים מתחיה לרבותא וי"ש גרם בתרוייהו אין לריך ואפילו הכא דבקמייתא לא בעינן עליה סדורים ובבתרייתא בעינן: **הכא** כשהכלב יכול לחפש אחריו. ולכך אינו פטור אלא מפני הסכנה והא דמשמע גבי מפולת דאם הכלב יכול לחפש אינו כמבוער ולריך לבערו ולא מיפטר מפני סכנת עקרב אורי' שאני התם דודאי איכא ממון הטריחוהו מכמיס [7] להשכיר פועלים במרלא ואפילו אבל הכא שאין הממון ידוע לא הטריחוהו: שיזכה

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר [1] שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר [2] ויחפש בגדול החל ואומר [3] בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר [4] ונר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמי אי נימא בחצר האמר רבא [5] חצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא [6] אכסדרה לאורה נבדקת לא צריכא לארובה דבחדר ודהיכא [7] אי לבהדי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב [8] ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוזו [9] למה צדיקים דומין בפני שכינה כגר בפני האבוקה ואמר רבא [10] אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב זביד אמר זה אורו לפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אמר האי משך נהורא והאי מיקטף איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו': כל מקום לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן [11] חורי בית העליונים והתחתונים [12] וגג היציע וגג המגדל [13] ורפת בקר ולולין ומתבן [14] ואוצרות יין ואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רשב"ג אומר מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו [15] חור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת מגעת וזה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו ר' שמעון בן גמליאל אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטה אמטה קשיא חורין אחורין חורין אחורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטה אמטה לא קשיא הא דמידליא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאבילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייא עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בזוטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכנים ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש [16] לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנן [17] חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלב יכול לחפש אחריו הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר [18] שלוחי מצוה אינן ניזוקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא [19] האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

מסורת השי"ס

גמ' א) [פי' פורס מידו] על הקב"ה לו לדניק כמו כי קרן עור פני משה ושם מביון שהו אעפ"כ שם אצל המקום שהו כלומר תוקף האור הגדול אצל הקב"ה יותר מאצל הלדיקים ערוך כערך קרן] ב) [לקמן קג: ג) לקמן לא: כ"מ מכ. ד) [לקמן: וש"נ] ה) כ"כ י: כ"ה ד. רש"י ו) נ"ל שאין ז) [לקמן לא:] ח) [ל"ל רשב"ג] תוס' ט) [פ"ח] י) רש"ל יא) [עי' תוס' כ"מ מכ. ד"ה שאין]

תורה אור

גמ' א) שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל מְחֻמָּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ: (שמות יב, יט)

ב) וַיְחַפֵּשׂ בָּגָדוֹל הַחֵל וְכַקָּטֹן כִּלָּה וַיִּמְצָא הַגָּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִן: (בראשית מד, יב)

ג) וְהָיָה בָּעֵת הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלִַם בַּנֵּרוֹת וּפָקַדְתִּי עַל הָאֲנָשִׁים הַקֹּפְאִים עַל שְׁמָרֵיהֶם הָאֹמְרִים בְּלִבָּבָם לֹא יֵיטִיב יְיָ וְלֹא יָרַע: (צפניה א, יב)

ד) נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן: (משלי כ, כז)

ה) וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קְרָנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֲבִיון עֻזּוֹ: (חבקוק ג, ד)

רש"י ז) וַיְהִי בְּרֶדֶת מֹשֶׁה מֵהַר סִינַי וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת בְּיַד מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִן הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ: (שמות לד, כט)

ח) הַקֹּפְצִים מְלוּחַ עָלָי שִׁיתָ שְׂרֹשׁ רְחָבִים לְחָכָם: (איוב ג, ד)

עין משפט נר מצוה

מטה א מי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף ו:
ב ב ג מי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
נא ד מי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ד:
נב ה מי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
נג ו מי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
נד ז מי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
נה ח מי' שם הלכה ה טוש"ע שם ס"ו:
נו ט מי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל

לאור הנר מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואע"ג דקי"ל חצר אין צריכה בדיקה הואיל ועורבין מצויין שם ואכסדרה לאורה נבדקת (אתא) ולא לאור החמה (אתא) לאשמעינן שהבודק בימם בזמן שהחמה מצויה בעולם כשהוא בודק בבית אינו בודק אלא בנר וכן באבוקה אע"ג שהאבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אין מדקין אלא בנר דמשיך נהוריה ואורו לפניו וחזקל להכניסו בחורין ובסדקין:

תנו רבנן חורי הבית העליונים כו'. פי' העליונים שאין יד מגעת להשתמש בהן וכן התחתונים עם הקרקע והגג שאין בני אדם משתמשין בו וכן היציע חוה היציע יש לו שלש שמות יציע עלא והתא יציע דכתיב (מ"ב ו) היציע התחתונה ונו' ומפרש במ' המוכר את הבית בתחלתו (בב' הדפס דכתיב (מנחות ג' מ') ואין בקר ברפתים ולולין דכתי' (מ"ב ו ה) ובלולים יעלו. וכתבן בבשמעו. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכנסין בהם בכל שעה דליכא לטיחש שמא נכנס אדם שם בסת שבידו ושבחו כל אלו אין צריכין בדיקה וכן מטה החולקת בבית אם היא מרשלת בקרקעית הבית ומפסקת כלומר היא מישכבת מן הכותל של בית עד הכותל שכנגדו ואין אדם יכול לעבור לא מתחתיה ולא מעדדיה כל הבית שהוא אחורי המטה אין צריך בדיקה ואם מטה זו מידליא עד שיהיו עצים ואבנים סדורין תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה ואם הם אוצרות יין ושמן במסתפק מהן וכן אוצרות שכר בבבל וכי דגים קטנים וכי ציבי ובי תמרי ובי מלחי ובי קירי כולן צריכין בדיקה. פי' קירי שעוה:

תנא אין מחייבין אותו להכנים ידו לחורי שנפל שכשיו ואע"ג שהכלב יכול לחפש אחריו דחיישינן לסכנת עקרב ואע"ג דאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אין ניזוקין חיישינן שמא יתבורן לחפש אוב חיפרש החמץ על מחט שאבדה לו קודם לכן. ואמרינן ובה"ג לאו מצוה היא והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני בשביל שאזכה לעולם הבא

לשון חכמים ◆ אכסדרה - מקום שיש לה ג' דפנות וקרוי, ולוהרה רב (משנה כריתות סימן תנג ס"ק ד): ארובה דבחדר - מלון שבאמצע הגג (משנה כריתות סימן תנג ס"ק ו): חביון עוזו - תוקף האור המחני (ע"פ רש"י מנחקק ג, ד):
אבוקה - גרות הקלוטים יחד נקראים אבוקה (ע"פ שם יחד כמו ואחוק אים עיטמו): יציע - כמין נמוך כלד הבית לו מתחתיו (ע"פ רש"י הרשב"ם ב"ב סא.): מגדל - מרגן עץ (ע"פ רש"י): ציבי - עלים (להסקה):
לעזי רש"י ◆ אנפריין - כמין נמוך כלד הבית: משטרייר - מרגן:

הדפסה בריזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <וילנא החדש> - ה פסחים תלמוד בבלי. ש״ס ווילנא החדש. עמוד מס

שיזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור. והלתנן (אבות פ"ה מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס היינו בכה"ג שאם לא תבוא לו אותה הטובה שהוא מצפה תוהא ומתמרמר על הצדקה שעשה אבל מי שאינו תוהא ומתמרמר ה"ז צדיק גמור וכן משמע ברים מסכת ר"ה (דף ה.) וכפ"ק דב"ב (דף י: [1]):

מלמד שתהא פרתך רועה באפר. ומאת קדרים את מלאך הטפל למלאך:

לבדרבי אמי. ואם תאמר והשמת את למה לי למידרש בהליכה ואור"י דלא נכתב אלא [2]משום דבר שנתמהמה בה משום תדוש דאלאך כתב נמי את למדרש אע"ג דלא איצטריך: **רב דייק חיצונות.** נראה לר"י דרב סבר דאיכא למידק טפי ממיעוטא משום דתנן בריש ומשמע סבר דמעליותא איכא למידק כיון דעליותא אמיעוטא קאי ומפרש מה הן מיעוטא:

**הרי זה צדיק גמור דילמא בתר דבדק אתי לעיוני בתרה ר"נ בר יצחק אמר משום סבנת הנברים ופלימו היא דתני' חור שבין יהודי לארמאי בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו פלימו אמר [3]כל עצמו אינו בודק מפני הסבנה מאי סבנה אי נימא סבנת כשפים כי אישתמיש היכי אישתמיש התם כי אישתמיש יממא ונהורא ולא מסיק אדעתיה הכא ליליא ושרגא הוא ומסיק אדעתיה והאמר רבי אלעזר [4]שלוחי מצוה אינן ניזוקין היכא דשכיח היזיקא שאני שנאמר [5]ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך וגו' בעו מיניה מרב הני בני בי רב דדיירי בבאגא מהו למיתי קדמא וחשוכא לבי רב אמר להו [6]ניתו עלי ועל צוארי ניזיל מאי אמר להו לא ידענא איתמר א"ר אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן כמאן כי האי תנא דתניא איסי בן יהודה אומר כלפי שאמרה תורה [7]ולא יחמוד איש את ארצך מלמד שתהא פרתך רועה באפר ואין חיה מזיקתה תרנגולתך מנקרת באשפה ואין חולדה מזיקתה והלא דברים ק"ו ומה אלו שדרכן לזוק אינן ניזוקין בני אדם שאין דרכן לזוק על אחת כמה וכמה אין לי אלא בהליכה בחזרה מנין תלמוד לומר [8]ופנית בבקר והלכת לאהליך מלמד שתלך ותמצא אהלך בשלום וכי מאחר דאפילו בחזירה בהליכה למה לי לכדר' אמי דא"ר אמי כל אדם שיש לו קרקע עולה לרגל [9]ושאין לו קרקע אין עולה לרגל א"ר אבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים [10]אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר בירושלים דיינו נמצאת עלייה שלא לשמה כיוצא בו אמר ר' דוסתאי בר' יאנאי מפני מה אין חמי טבריא בירושלים כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים [10]אלמלא לא עלינו אלא לרחוץ בחמי טבריא דיינו ונמצאת עלייה שלא לשמה: ובמה אמרו ב' שורות וכו': מרתף מאן דכר שמיה [11]הכי קאמר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ואוצרות יין ואוצרות שמן נמי אין צריך בדיקה ובמה אמרו שתי שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ ובמסתפק: בש"א שתי שורות וכו': אמר רב יהודה שתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי קורה ורבי יוחנן אמר שורה אחת כמין [12]גאם תניא כותיה דרב יהודה תניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דרב יהודה בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף ושתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי קורה תניא כוותיה דרבי יוחנן שתי שורות על פני כל המרתף חיצונה רואה את הפתח ועליונה רואה את הקורה שלפנים הימנה ושלמטה הימנה אין צריך בדיקה: בית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות: אמר רב [13]עליונה ושלמטה הימנה ושמואל אמר עליונה ושלפנים הימנה מאי טעמא דרב דייק חיצונות והא עליונות קתני למעוטי תתאי דתתייתא ושמואל אמר עליונה ושלפנים הימנה מאי טעמא דייק עליונות והא חיצונה קתני למעוטי גוייאתא דגוייאתא רבי חייא תני כוותיה דרב וכולהו תנאי תנו כוותיה דשמואל והלכתא כוותיה [14]דשמואל:

מתניתין

כמין כף שלנו פתוחה שורה אחת כמין גאם היינו שורה בזקיפה ושורה עליונה בשכיבה כאדם הבודק כותל הבית מבחוץ והגג: **הרואה את הקורה.** דהייט כל גג הסורות: **שלפנים הימנה.** של מיונה: **ושלמטה הימנה.** של עליונה אינה צריכה בדיקה: **בית הלל אומרים כו'.** מתני' קא נסיב: **עליונה ושלמטה הימנה.** האי עליונה לא כל גג הסורות כאורך המרתף קאמר כדאמר רבי יוחנן אליבא דבית שמאי אלא שורה אחת כמין אחת על פני רוחב כל המרתף ולא מן הארץ ועד הקורה אלא אותה שורה הרואה את הפתח ואת הקורה: **ושלמטה הימנה.** ועוד שורה אחת כמין אחת למטה מן העליונה היא משורה הזקופה כנגד הפתח והאי פתח לאו כנגדו ממש קאמר אלא הכותל שהפתח בו קרי הכי: **עליונה ושלפנים הימנה.** כגון האחת בודק שתי שורות על פני כל המרתף: **מאי טעמא דרב.** דלא בעי למימר עליונה ושלפנים הימנה כמשמעותיה דמתניתין דהא מתניתין עליונות קתני: **דייק חיצונות.** ואותה שלפנים לאו מיונה היא ולא קאי דרב דמתני' במיעוטא דק בלישניה אבל בעליונות לא דק בלישניה: **תתאי דתתייתא.** כגון שלישית ושמתתיה: **ושמואל דייק עליונות.** והא של מטה לאו עליונה היא:

מתני'

גמ' א) יומא יח. קידושין לט: חולין קמב. ב) [ע"ז ג.] ג) [עי' תו' מגילה כח. ד"ה אלמלא] ד) [ערוך ערך גם פי' כמו ד' הפוסקים] ה) [מכל הפוסקים רשומים ואחרונים דפסקו כרב מוכח דלא היה בגזרתם והלכתא כוותי' דשמואל. וכ"כ המו"ל ד"ה שתי] רש"י ז) [עי' פירש"י עירובין נה.] תוס' ז) [וע"ע כתוס' ר"ה ד. ד"ה וכבמיל וכע"ז יט. ד"ה על מנת]

גליון הש"ס

גמ' ראשון לו קרקע. וכן איתא בירושלמי פס"ג דפאה: **תוס' ד"ה לכדר"א וכו' משום דבר שנתחדש.** כלאיתא בכתובות יט ע"ב כל פרסה שנאמרה ובמים לא נסמים אלא כמבול דבר שנתחדש כה:

הגהות

גמ' בהליכה למה לי לכדר' אמי. גירסת הפיון יעקב אלגז:

(מנחה פיון)

והא חיצונות קתני. לי"ל:

(רש"ם)

רש"י ד"ה שתי. אומרים. הס"ד:

(חכמת מנוח)

תורה אור

גמ' א) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וְהָרָגַנִי וַיֹּאמֶר יְ"י עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ לַיְ"י בָּאתִי:

(שמואל א' טז, ב)

ב) כִּי אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבוּלֶךָ וְלֹא יַחְמֹד אִישׁ אֶת אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי יְ"י אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה:

(שמות לד, כד)

ג) וּבִשַּׁלְּחָךְ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְ"י אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

(דברים ח, י)

רש"י ד) הֲלָלוּהוּ שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְהַיַּמִּים אֲשֶׁר מַעַל הַשָּׁמָיִם:

(תהלים קמח, ד)

מסורת הש"ס

גמ' ה) יומא יח. קידושין לט: חולין קמב. ב) [ע"ז ג.] ג) [עי' תו' מגילה כח. ד"ה אלמלא] ד) [ערוך ערך גם פי' כמו ד' הפוסקים] ה) [מכל הפוסקים רשומים ואחרונים דפסקו כרב מוכח דלא היה בגזרתם והלכתא כוותי' דשמואל. וכ"כ המו"ל ד"ה שתי] רש"י ז) [עי' פירש"י עירובין נה.] תוס' ז) [וע"ע כתוס' ר"ה ד. ד"ה וכבמיל וכע"ז יט. ד"ה על מנת]

עין משפט נר מצוה

נז א מי' פ"ב מהלכות חמץ ומצה הל' ה סמג עשין לט טוש"ע א"ח סי' תלג סעיף ז:

נח ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

נט ג מי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ט:

פנינו רש"י

הרי זה צדיק גמור. אם רגיל בכך:

(ר"י ה.)

גינוסר. מרן יש כיצרת ופירושים מתוקנין:

(שיטומין ג.)

רבינו חננאל

הרי זה צדיק גמור ופריקי חיישינן דלמא פסח דעתיה מבדיקת חמץ לגמרי ואינו מחפש אלא על המחט שאין שם מצוה לתגן עליו:

רב נחמן בר יצחק אמר משום סבנת שכנו נגרי שלא יחשדוהו ראמר ההוהרי שכני כשפים עושה לי בבוהל ומסכנתו ואע"ג דקרל שלוחי מצוה אינן ניזוקין היכא דקבינא הזיקא שאני דכתיב איך אלך ושמע שאול והרגני והא שמואל לקיים דבר ה' שהיא מצוה היה הולך אלא במקום שיש היזק קבינא לא סמכינן אהאי שנא' ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך:

כעי מרב הני בי רב ששוכנים בשדות סהו שיבאו בלילה בשחר לינם לבהמו"ד ויחזרו כשחשכ' הרשיין מהיזק או לא אמר להם יבאו עלי ועל צוארי כלומר יבואו ואני ערב להם שלא יהיה בהם היזק לא בביאתן ולא בחזירתן כמאן כי האי תנא דתניא איסי בן יהודה אומר כלפי שאמרה תורה ולא יחמוד איש את

ארצך בעלותך:

מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים שלא יאמרו עולי רגלים אלו לא עלינו אלא לאכול פירות הללו דיינו ונמצאת עלייה שלא לשמה וכמפני מה אין חמי טבריא בירושלים וכו':

למה אמרו שתי שורות. אקשי' מי הזכיר בכאן מרתף כלל עד שיאמר למה אמרו שתי שורות במרתף ומרקי כיון דתנא כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ממילא שמע' דמרתף אין צריך בדיקה אם כן למה אמרו שתי שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ היכי דמי במסתפק מפני:

אמר רב יהודה שתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי קורה ר' יוחנן אמר שורה א' כמין גאם בלומר ממשש המרתף השורה החיצונה הרואה את הפתח והעליונה הרואה את הקורה וזהו כמין גאם יהוני ותניא כתרוייהו:

ב"ה אומר שתי שורות החיצונות שהן העליונה. פי' כל השורות שבמרתף ראשיהם של כלם רואות את הקורה וצדי כל השורות רואות את הפתח לפיכך אמר רב עליונה ושלמטה הימנה דייק חיצונות ואע"פ שכל השורות ראשיהם שכנגד הפתח כלן חיצונות אינך מתא שהם חיצונות כאות אלא אם תפשיט ותקח השורה העליונה ושלמטה הימנה כי אם תקח שורה אחת מן הארץ ועד שמי קורה שבפנים סמנה פנימית נקראת ודייק רב חיצונות ראשי השורות הרואות פני הפתח חיצונות ממש ומשום זה קתני שהן עליונות ללמוד כי ממעלה מתחיל ושמואל חיצונה ושלפנים הימנה דהוא דייק עליונות כלומר העליונות דוקא ולא תמצא שתים עליונות אלא כי האי גונא ומפני מה קתני חיצונות למעוטי מן השורה השלישית ולפנים שדברי הכל אין צריך בדיקה. תאני ר' חייא בוחתיה דרב וכולהו תנאי תנו כשמואל ואע"ג דקיימא לן הלכתא כרב באיסורי דזו איסור היא כאן דכולהו תנאי תנו כשמואל הלכתא בוחתיה הלכך בית שהוא מלא חביות של יין מן הקצה אל הקצה ומקרקע הבית עד שמי קורה זהו פרתך בודק השורה הרואה את הפתח ושלפנים הימנה אלו שניהן בודק משמי קורה ועד הקרקע ודיו:

עין יעקב

לעיוני בתרה - לעיין ולחפש אחריה: **אפר** - אתו (רש"י לקמן מז:). **כהמות** רשות שם (רש"י סוכה מז.): **גינוסר** - מרן יש כיצרת (רש"י ברכות מד.):

לעזי רש"י ◆ **קנפי"א** - כפר, מדה:

הדפסה בראולוגית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <וילנא החדש> - ה פסחים תלמוד בבלי. ש״ס ווילנא החדש. עמוד מס